

EXAMENSARBETE
Våren 2006
Läroarutbildningen

PEDAGOGERS TANKAR OM BARNNS LÄRANDE

Författare

Josefine Appé

Handledare

Esbjörn Hellström

PEDAGOGERS TANKAR OM BARNNS LÄRANDE

Abstract

Ett specifikt syfte i uppsatsen är, att ta reda på hur ett antal pedagoger tänker om olika teorier om barns lärande. Arbetet handlar också om hur pedagoger säger att de stimulerar eleverna till lärande. I teoridelen beskrivs ett kognitivt, kulturhistoriskt och sociokulturellt perspektiv. Därefter introduceras Howard Gardner och hans teori om de multipla intelligenserna. Kapitlet innefattar också aktuell forskning som belyser pedagogers syn på barns lärande. Slutligen i den teoretiska delen beskrivs det vad läroplanerna säger och dess pedagogiska tankar. Jag har samtalat med fyra pedagoger, som är verksamma i grundskolan. Intervjuresultatet är sammanställt i tre olika teman som lyder: *Motivation, struktur, engagemang och en blandning av olika teorier; Rörelse, massage, arbetsschema och värdegrunder; Barn lär olika; Slutsatser av resultatet.*

Ämnesord: Lärande, varierat arbets- och undervisningssätt, sociokulturellt perspektiv, multipla intelligenser och inlärningsteori.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	4
1.2 Syftet.....	5
1.3 Uppsatsens disposition.....	5
2. TEORETISKA PERSPEKTIV PÅ BARNNS LÄRANDE	6
2.1 Kognitivt perspektiv	6
2.1.1 Stadier och mognad – Jean Piaget.....	6
2.2 Kulturhistoriskt – sociokulturellt perspektiv	7
2.2.1 Vygotsky – den kulturhistoriska teorin	7
2.2.2 Ett sociokulturellt perspektiv på lärande.....	9
2.2.3 Den narrativa tesen – Jerome Bruner	10
2.3 Piaget, Vygotsky och Bruner – några reflektioner.....	11
2.4 Variation och utmaningar.....	12
2.4.1 De nio intelligenserna - Howard Gardner	14
2.5 Aktuell forskning och lärares syn på teorier och forskning och barns lärande	18
2.6 Vad säger läroplanerna?.....	20
3. PROBLEMPRECISERING	22
4. EMPIRI	22
4.1 Metod.....	22
4.2 Val av undersökningsgrupp och avgränsning	23
4.3 Etiska överväganden.....	24
4.4 Uppläggning och genomförande.....	24
4.5 Datainsamling och bearbetningsmetoder	25
5. REDOVISNING OCH SLUTSATSER AV RESULTAT	26
5.1 Motivation, struktur, engagemang och en blandning av olika teorier.....	26
5.2 Rörelse, massage, arbetsschema och värdegrunder	27
5.3 Barn lär olika	28
5.4 Slutsatser av resultatet.....	29
6. DISKUSSION	31
6.1 Metoddiskussion	37
6.2 Slutsatser.....	37
6.3 Förslag till vidare forskning.....	38
7. SAMMANFATTNING	39
REFERENSER	40
BILAGA A	42

1. INLEDNING

Det här arbetet handlar om hur lärare tänker om olika teorier kring barns lärande. Vilka teorier stödjer man sina synsätt på avseende hur man kan göra för att stimulera, engagera och motivera barn till att vilja lära? Bakgrunden till mitt uppsatsval är mitt intresse för pedagogers tankar om olika teorier kring barns lärande väcktes då jag gick allmänt utbildningsområde 1-20 poäng på högskolan i Kristianstad. Delkursen i det allmänna utbildningsområdet behandlade variationens betydelse i lärandeprocessen. Den kursen gjorde intryck på min syn på lärandet och har stimulerat mig till att använda mig mer av de kreativa sidorna i min undervisning. Howard Gardners teori om multipla intelligenser (de nio intelligenserna) var en av de teorier som jag fastnade för och som erbjöd variation i lärandesituationerna. Gardners teori om multipla intelligenser innebär i stora drag, att skolan bör arbeta med ett varierat arbets- och undervisningssätt. Med ett varierat arbets- och undervisningssätt tror jag att fler barn kan ta till sig utav kunskapen, vilket gagnar barnens skoltid (Boström & Wallenberg, 1997).

Mycket talar för att dagens skolor har förändrats och befinner sig i ständig förändring. Traditionellt kunskapsinhämtande börjar till exempel ersättas med att lära sig att söka och därmed utveckla förmåga att tillägna sig de specifika kunskaper och färdigheter som krävs enligt skollagen (Marton, 2000). Enligt mina erfarenheter vill dagens elever ha pedagoger som erbjuder variation och är en medmänniska. Eleverna vill att det de gör i skolan ska kännas innehållsrikt och viktigt.

”Medelmåttan undervisar på ett sätt som gör att han eller hon alltid får kontakt med 60-80 % av eleverna. En lysande pedagog undervisar också så att han eller hon alltid har kontakt med 60-80 % av eleverna. Men vilken är då skillnaden? Medelmåttan når alltid *samma* 60-80 %. Den lysande pedagogen ser till att erbjuda omväxling och byta taktik så att de 60-80 procenten består av *olika elever* varje dag, och så att *alla* får ut maximalt av undervisningen under en vecka” (Jensen, 1997:248).

Mitt intresse för varierat arbets- och undervisningssätt och individanpassad undervisning är således stort och jag har därför sedan tidigare intresserat mig för böcker av arbetets karaktär. I den här studien gör jag avstamp i teorier som varit tongivande i min utbildning kring barns lärande. Howard Gardner som är professor i psykologi är grundare åt de multipla intelligenserna (MI – de nio intelligenserna) är av den åsikt, att det är viktigt att variera pedagogiken och att stimulera de nio intelligenserna. Gardners nio intelligenser innebär att alla människor har olika saker som de är bra på och mindre bra på. Det gäller att finna de intelligenser som barnen är bra

på och bygga upp dem för att bygga upp barns självförtroende för att sedan kunna bygga upp de kvarvarande intelligenserna (Boström & Wallenberg, 1997). Genom att finna elevernas sätt att lära är det möjligt att det underlättar för både pedagogen och eleven till att finna rätt metoder att använda i lärandet. Howard Gardners teori grundar sig till viss del hos forskare sådana som Piaget, Vygotsky och Bruner, som också fokuserar mycket på hur lärandet går till.

1.2 Syftet

Syftet med den här studien är att få inblick i hur några pedagoger som arbetar med barn i årskurserna ett, två, fyra och fem tänker om olika teorier kring barns lärande.

1.3 Uppsatsens disposition

Uppsatsen redovisar pedagogers tankar om olika teorier kring barns lärande. I uppsatsen bearbetas kognitivt perspektiv, kulturhistoriskt och sociokulturellt perspektiv. Sedermera övergår studien till synen på lärandet där arbets- och undervisningssättets betydelse för skolan beskrivs och dess utmaningar. Därefter introduceras Howard Gardner och hans teori om de multipla intelligenserna. Vidare presenteras aktuell forskning där vi får en liten inblick i några lärares syn på teorier och forskning om barns lärande. Slutligen skildras vad läroplanerna säger.

I den empiriska delen presenteras den kvalitativa studiens utformning, som innehåller metod, val av undersökningsgrupp, etiska övervägande, uppläggning och genomförande. Vidare presenterades arbetets bearbetningsmetoder och datainsamling. Denna del av arbetet ger en bild över tillvägagångssättet både innan och under intervjutillfällena.

I redovisningsdelen sammanfattas resultatet från samtalen med de fyra pedagogerna som genomförts i en grundskola. Samtalen är sammanfattade i tre temaområden, som är en sammanställning av resultatet från samtalen. Därefter redovisas de slutsatser som framkommit av resultatet från samtalen. Diskussionen som finns i slutet av arbetet grundar sig både i den teoretiska delen och i den empiriska delen. Diskussionens del innehåller även metoddiskussion, slutsatser och förslag till vidare forskning. Avslutningsvis en sammanfattning av hela arbetet.

2. TEORETISKA PERSPEKTIV PÅ BARNS LÄRANDE

Ur det kognitiva, kulturhistoriska och sociokulturella perspektivet skildras barns lärande. Bland dessa tre perspektiv presenteras tre centrala forskare, Piaget, Vygotsky och Bruner, och därefter jämförs dem med varandra. Följaktligen introduceras synen på lärandet med utgångspunkt från det varierade arbets- och undervisningssättet och dess utmaningar. Vidare behandlas Gardners teori om multipla intelligenser. Dessutom tas aktuell forskning om lärares syn på teorier och forskning om barns lärande upp. Slutligen beskrivs det vad läroplanerna säger.

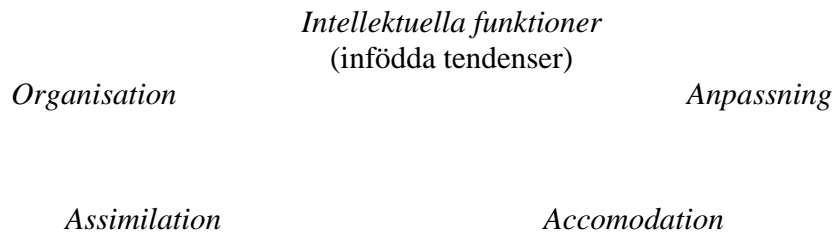
2.1 Kognitivt perspektiv

2.1.1 Stadier och mognad – Jean Piaget

Jean Piaget (1896-1980) var en schweizisk biolog och psykolog, som bidrog med mycket till tänkandets utveckling. Piaget ansåg att en biologisk anpassning till omgivningen är en viktig process i en människas liv. De sociala aspekterna värderade han lågt, enligt Shaffer (2000). Teorin bygger på den biologiska grunden, vilket bland annat kan utläsas genom begreppen assimilation och accommodation. Enligt Piaget är basen för en lyckad anpassning intelligens, till exempel olika mentala aktiviteter som att minnas och tänka. Han påpekar att barn kommer till denna värld utan någon kunskap och måste anpassa sig genom att aktivt undersöka och experimentera i världen. Barn är enligt Piaget konstruktivister, eftersom de använder kognitiva strukturer eller scheman. Konstruktivism bygger på grundidén att det är barnet själv som måste konstruera sin modell för kunskapen. Det kan ske genom att lösa problem, dra slutsatser eller genom att diskutera med andra. Lärandet sker bättre när det finns en kontext, en mening, till exempel en realistisk situation eller ett problem.

Scheman är ett organiserat mönster av tankar och handlingar som hjälper till att förklara vissa aspekter av upplevelser. Det finns inga scheman i objekten eller i subjekten. Scheman är ett resultat av aktiv integrering mellan objekt och subjekt. (subjekt + objekt = schema). Olika människor bildar olika schema till samma saker för att vi uppfattar saker olika och vi har olika kunskap och bakgrund. Vår kunskap ligger i olika scheman. För att utforska världen skapar barn mer och mer komplicerade scheman, som tillåter bättre förståelse och anpassning till omgivningen. Med detta förändras omgivningen och blir mer omfattande (Shaffer, 2000).

Barns sätt att skapa scheman (intellektuella funktioner):

Organisation - sammansätter redan befintliga scheman till mera komplexa scheman. I organisationen är lärandet möjligt. *Anpassning* - Är en process att anpassa sig till omgivningen. Även här finns det möjlighet till lärande. *Assimilation* - Läger ihop ny kunskap med den gamla, men ändrar inte på något. *Accomodation* - Ändrar befintligt schema för att få in ny kunskap. Exempelvis en röd knapp på bussen i Ryssland betyder alarm, medan röd knapp på bussen i Sverige betyder att den stannar, vilket innebär man måste då ändra på sitt schema för att anpassa sig (Piaget, 1972).

Piaget hävdar att det är genom samarbete med andra barn, som de är relativt överens med, vinner såväl kognitiva som sociala fördelar (Gardner, 1998). Piaget ansåg att skolan behövde bli mer gränsöverskridande och tvärvetenskaplig (Piaget, 1972).

Piagets teori har blivit klassisk inom utvecklingspsykologin, eftersom den fokuserar på hur barn tänker och visar en sekvens av stadier i den kognitiva utvecklingen. Teorin har även blivit en bas för den nya inriktningen i utvecklingspsykologi, som studerar social kognition dvs. hur barnet förstår och anpassar sig till den sociala miljön (Gardner, 1998).

2.2 Kulturhistoriskt – sociokulturellt perspektiv

2.2.1 Vygotsky – den kulturhistoriska teorin

Lev Vygotsky (1896-1934) var en rysk psykolog och filosof. Vygotsky var intresserad av undervisning och kultur, vilket han ägnade stor del av sin livstid till. I det här sammanhanget vill jag särskilt uppmärksamma Vygotskys syn på barns sätt att lära. Det sociokulturella perspektivet har sin grund i den kulturhistoriska teorin som Vygotsky skapade på 1920-30-talet. Vygotskys teori innebär bland annat att barns värderingar, övertygelser och problemlösningstrategier är socialt planerade och kulturellt specifika (Vygotsky, 1999). Enligt Lindahl (2002) föds barn in i en kultur och en social miljö som anger utvecklingen såväl möjligheter som begränsningar. Om man till exempel föds i ett kulturellt sammanhang där livet kan levas utan att man behöver lära

sig läsa och skriva, ja då lär man sig sannolikt inte läsa och skriva. Kulturen och den sociala miljön kan ses som en ram som både är yttre (runt omkring barnet/subjektet) och inre (internaliserad hos barnet/subjektet). Det inre och yttre uttrycker en dialektisk enhet, vilket innebär att dessa två sidor förutsätter varandra i en odelbar enhet. Teorin bryter således upp med föreställningar om dualism (två sidor som avgränsar sig mot varandra) och skapar en dialektisk teori om medvetandet. Det yttre och det inre, individ och samhälle, tanke och känsla, fantasi och kunskap, ses som dialektiska relationer. Detta dialektiska synsätt kom att bli ett viktigt teoribidrag till den psykologi och pedagogik som utvecklades under 1920- talets Sovjetunionen.

Hur barn lär

Vygotsky visar fantasins betydelse för lärandet. Fantasin står i en viss relation till lärandet som är produktivt. Utan fantasi i undervisningen kommer barn enbart att reproducera och som Marton (2000) bland annat visat också att glömma. Han hävdar att fantasin ligger till grund för varje kreativ skapelse inom alla områden från konst till teknik. Vygotsky hävdar att fantasin har två speciella funktioner, som formar oss. Den ena är reproduktiva handlingar som associeras med minnet, som är nödvändigt för tänkandet. Den andra speciella funktionen är kreativ handling, som innebär nyskapande där fantasin skapar nya kombinationer av de ihågkomna omgivningarna ur verkligheten. Dessa båda speciella funktioner bör användas i lärandet för att uppnå en god kunskapsprocess. Med hjälp av fantasin skapas en egen bild av verkligheten genom att kombinera element från tidigare erfarenheter (Lindahl, 2002).

Enligt Vygotsky behövdes det en aktiv skola till aktiva pedagoger och aktiva elever. Han påpekar att eleverna påverkades av miljön runtomkring dem. I detta har pedagogen en aktiv roll med att organisera miljön, som ska vara dynamisk och aktiv något som även Piaget framhåller. Handling och arbete är två begrepp som är centrala i Vygotskys teori. Pedagogen i sig är alltså inte ensamstående som uppfostrare i skolan utan det som är viktigast är hur pedagogen organiserar den sociala miljön (Vygotsky, 1999).

Verksamhetsteorin och utvecklingszonen

Vygotsky menar att barn genom att tillsammans med andra mer erfarna kamrater utvecklas och gå in i ett nytt område. Detta kallas för ”zonen av proximal utveckling” (utvecklingszon), det vill säga ett barns existerande kunskap och barnets förmåga att lära sig med hjälp av andra mer utvecklade i samhället. Genom barns deltagande i olika aktiviteter, till exempel lekar och berättelser, förvärvar de nya redskap. Ett redskap kan exempelvis vara språket som blir ett redskap för tänkandet. Språket både det talande, skrivna och bildspråket är enligt Vygotsky

betydelsefullt (Lindahl, 2006). Enligt Vygotsky är det ordbetydelsen som förenar tanke och ord, eftersom ordets betydelse varierar på grund av tänkandets olika sätt att fungera. Sambandet mellan ord och tanke är en dynamisk process mellan människans inre och yttre. Ibland händer det att ord kommer före tanke och ibland kommer tanke före ord. Förhållandet mellan tanke och språk är enligt Vygotsky den mest centrala relationen för medvetandets utveckling. Dock är tankarna och känslorna sammanfogade (Arfwedson, 1992) (Lindahl, 2002). Vygotsky ställer sig frågande till om begreppsutvecklingen kan uppstå och om barn kan träda in i utvecklingszonen i en institutionell miljö som skolan. Detta eftersom skolans kunskapsbas oftast inte vilar i barnets vardagliga situationer. Pedagogerna får i detta ett uppdrag att sammankoppla skolans vetenskapliga kunskapsbas med barnens vardag och deras erfarenheter. Det som vi sett ovan innebär att de abstrakta begreppen bör flyta ihop med de konkreta begreppen för att få en så positiv utveckling som möjligt för barnet (Lindahl, 2002).

2.2.2 Ett sociokulturellt perspektiv på lärande

Ett sociokulturellt perspektiv är enligt Säljö (2000), att lärandet i grunden handlar om vad individer och kollektiv tar med sig från sociala situationer. Varje speciell social situation har en speciell kontext, en social omgivning där vi lär oss hur vi bör uppträda i det specifika samhälle som vi lever i.

Barn (eller vuxna) tar i samspel till sig olika sätt att tänka, tala och utföra fysiska handlingar, som de blir delaktiga i. I ett sociokulturellt hänseende är det ett generellt antagande att den mer kunnige vägleder eller stöttar den som är mindre kunnig i den aktuella situationen. De teoretiska influenserna för ett sociokulturellt perspektiv på lärande kommer från, bland annat Vygotsky. Kunskap och lärande utifrån ett sociokulturellt perspektiv är det viktigt att forma en lärande miljö. Detta så att barnen blir delaktiga i den pedagogiska verksamheten och får stöd till att utveckla en positiv attityd till det egna lärandet. Eleverna tillbringar stor del av sin tid i klassrummet och därför är miljön där väldigt viktig. Ett omsorgsfullt inrett klassrum kan förbättra det pedagogiska arbetet medan en otillfredsställande miljö kan försvåra det pedagogiska arbetet. Den tid som eleverna inte fäster sin blick vid pedagogen förflyttar den sig på detaljer runt om i klassrummet. Ett inspirerande klassrum påverkar elevernas tänkande, kreativitet, självförtroende och förhållandet mellan pedagogen och eleven. Upptäckter inom hjärnforskning som gjorts under de senaste tjugo åren visar att människan behöver mer stimulans, mer förändring och mer rörelse i klassrummen. Om man vill förstå någonting om barns lärande så måste man beakta den miljö,

det vill säga den kontext eller kultur som barnet befinner sig i. Man förklarar således lärandet i ett sociokulturellt perspektiv utifrån det sammanhang som barnet befinner sig i. Dessutom ses barnet som ett skapande subjekt i detta sammanhang och har därmed också kraften att själv påverka och förändra sammanhanget (Jensen, 1997). Säljö (2000) påpekar att det finns ett samband mellan hur pedagogen ser på lärandet och hur rummet är utformat. Jag är av den åsikt att pedagoger som bryr sig om att läromiljön är positiv och inspirerande har en god grund att utgå ifrån för barnets lärande. Den viktigaste läromiljön menar Säljö (2000) är det vanliga samspelet och det naturliga samtalet och det är i samspel mellan människor som kunskaper och färdigheter får liv.

Jensen (1997) visar i sin studie att barn själva vill kunna påverka och förändra olika sammanhang, vilket innebär att de lär sig att själva avgöra vad och hur de ska bearbeta den kunskap som de innehar. Tanken med lärandet bedömer jag med utgångspunkt från Jensen (1997) och Säljö (2000) är att barnet ska lära sig att återskapa och förnya kunskaper i en läromiljö som ger dem stimulans.

2.2.3 Den narrativa tesen – Jerome Bruner

I ett sociokulturellt perspektiv beskrivs barns lärande som relationellt i förhållande till en viss kontext eller situation. Barnet är aktivt, vill lära och skapa mening och till sin hjälp har barnet framförallt språket. Genom att kommunicera med andra, sig själva och genom att göra saker med sina händer så skapar barnet sin förståelse för sin omvärld och utvecklar sitt medvetande. Med ”den narrativa tesen” läggs ytterligare betydelse i språket som redskap för förståelse av såväl sig själv och världen (Bruner, 1996). Enligt Bruner framställer vi våra liv både för oss själva och för andra genom berättelser (det narrativa). På så vis skapar vi en personlig version av världen. Samtidigt förser en kultur sina medlemmar med modeller för olika handlingsmönster och identiteter genom berättelser. Det narrativa kan betraktas både som ett sätt att tänka och som en kulturs världsuppfattning. Ur detta drar Bruner slutsatsen för att barnen ska kunna hantera denna narrativa verklighet så behöver skolans undervisning förändras.

Jerome Bruner (1915) professor i psykologi vid New York universitet ansåg att inom all undervisning måste strävan vara att lektionsinnehållet upplevs menings- och lustfyllt för eleverna. En av Bruners centrala idéer är att människan har en grundläggande vilja att lära sig, vilket även Piaget och Vygotsky var anhängare till. Bruner (1996) menar att skolan inte bara bör utgöras av olika ämnen och discipliner, den bör framförallt vara en levande del av kulturen. Detta för att förbereda barnen på att leva i en föränderlig värld och skapa sig en egen identitet inom den egna

kulturen. Genom att använda berättelser som redskap i undervisningen är tanken att barnen utvecklar sitt tänkande genom att utgå ifrån frågor som är relaterade till deras personliga liv. Bruner (1996) anser att om en elev ska kunna ta till sig kunskap, är det viktigt att det som ska undervisas upplevs meningsfullt för eleven. Det ska tala till elevens känslor och tidigare kunskaper (Lindahl, 2006) (Bruner, 1996).

Vidare talar Bruner om en process, som han kallar generativt lärande eller "upptäckande". Detta är enligt Bruner en förutsättning för fortsatt utveckling. I processen bör de tre motiven få fritt spelrum för att uppnå ett bra resultat. Bruners tanke om inlärningsprocess karakteriseras av tre aspekter information, transformation och evaluering. Information uppnås vid konfrontation med det redan tidigare inlärd. I transformationen manipuleras kunskapen för att den ska matcha nya syften. Den slutliga processen är evalueringen där det kontrolleras att vi gjort rätt. Denna avancerade process är inte möjlig enbart genom yttre belöningar. Det som lärts verkan försvinner lika snabbt som belöningen. Det måste vara barnets eget intresse som är den centrala drivkraften i denna process (Qvarsell, 1978). Barnet är enligt Bruner (1996) aktiv och medveten.

2.3 Piaget, Vygotsky och Bruner – några reflektioner

Vid en summering av dessa forskningsinriktningar som jag studerat kan jag konstatera att de sinsemellan både har likheter och skillnader. Piaget betonar anpassningens betydelse, Vygotsky betonar språkets betydelse som är starkt sammankopplat med tanken och Bruner betonar den inre viljan. Dock har de en gemensam bas i sin delade övertygelse om att "Barnet konstruerar sin egen kunskap". Vygotsky, Bruner och Piaget betonar aktivitet som en viktig beståndsdel i lärandeprocessen, vilket bland annat innebär att både skolan, pedagoger och elever bör vara aktiva för en lyckad utveckling. Även samspelet mellan människa och omvärld är betydelsefullt. Bruner, Piaget och Vygotsky fokuserar bland annat på lärandets akt, det vill säga hur lärandet går till. Skillnaden mellan dem är, att Piaget försöker förklara lärandet, Vygotsky försöker tolka lärandet och Bruners tanke om viljan att lära.

Vygotsky ställer sig frågande till om begreppsutvecklingen kan uppstå och om barn kan träda in i utvecklingszonen i en institutionell miljö som skolan. Han anser att skolan bör sammankoppla skolans vetenskapliga kunskapsbas med barnens vardag och deras erfarenheter (Lindahl 2002). Piaget ansåg att skolan behövde bli mer gränsöverskridande och tvärvetenskaplig. Enligt Piaget var det viktigt att låta barnen experimentera och själva upptäcka.

Något som kan tolkas av att de själva ska kunna förstå och förändra saker. Genom att använda berättelser (det narrativa) som redskap i undervisningen är tanken att barnen utvecklar sitt tänkande genom att utgå ifrån frågor som är relaterade till deras personliga liv (Lindh, 2006). En tolkning av det vi sett ovan är, att skolan, samhället och individer borde förenas mer i skolans värld. Ytterligare en tolkning på ovanstående är att både Piaget, Vygotsky och Bruner ansåg att skolan borde bygga mer på elevernas erfarenhet och intressen. Jag tror att det kan vara en väg att gå för att få en mer individualiserad och intressant skola för barnen att gå i. Vygotskij, Bruner och Piaget betonar betydelsen av konkret handling i förbindelse med problemlösning för utveckling av abstrakt tänkande. Genom att sammanbinda det konkreta och det abstrakta tror jag att vi kan se en mer positiv utveckling i skolan.

Som sagts ovan anser Vygotsky att skolan har en institutionell miljö och att det är viktigt att pedagogen organiserar en dynamisk och aktiv miljö, eftersom eleverna påverkas av miljön. Även Piaget ansåg att den sociala miljön påverkar barnets anpassning och lärande. Därför anser jag att pedagogen har en viktig roll i att skapa en lärorik miljö, som kan utgöra grunden för en positiv utveckling för barnen i klassrummet.

Fantasins ena speciella funktion har bland annat stor betydelse för minnet, som är nödvändigt för tänkandet, enligt Vygotsky (Lindh, 2002). Piaget anser att en lyckad anpassning är olika mentala aktiviteter som att minnas och tänka (Gardner, 1998). Som sagts ovan är det enligt Bruner genom det narrativa som barn utvecklar sitt tänkande (Lindh, 2006). Ett sätt att se på detta kan vara att de tre teoretikerna anser att tanken, minnet och språket är viktiga ingredienser i barnets utveckling. Något som jag anser är grunden till en god utveckling hos barnet. Detta eftersom jag är av den åsikt att tanken, minnet och språket hör ihop som en liten trio. Det går helt enkelt inte att utesluta en av dem för då fungerar inte den andra två.

2.4 Variation och utmaningar

Enligt Lpo94 mår de flesta elever bra av att få en varierade arbets- och undervisningssätt. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) står det, att "Undervisning skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov"(Lpo94:6) och, att "Skolan skall stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet skall de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas"

(Lpo94:8). Skolans uppdrag handlar om att individualisera och anpassa undervisningen till eleverna något som tydligt framkommer i läroplanen.

I lärandet finns det både ett innehåll (vad) eleverna bör lära sig och en form (hur) eleverna ska erhålla kunskapen. Det är lärandets form (hur) som fokus ligger på i detta arbete. Eleverna bör få den möjligheten att lära sig att söka, bearbeta, värdera och använda olika kunskapskällor. Detta kan inte genomföras om skolan utgår ifrån att alla i en klass måste lära sig samma saker samtidigt och på samma sätt. Skolan bör uppmärksamma varje barns starka sidor, vilket leder till att deras självkänsla ökar och låta dem få möjligheter att utveckla de områden där de inte är fullt så starka (Boström & Wallenberg, 1997). Pedagogens inställning spelar en stor roll i hur eleverna tar emot den kunskap som ges i undervisningen. Då en pedagog anser att eleverna innehar hela ansvaret för att förstå vad pedagogen säger kan pedagogen skicka hem en lärobok och strunta i att undervisa. Då pedagogen istället anser att det är hans/hennes ansvar att eleverna når fram till kunskapen har pedagogen redan blivit en bättre pedagog. Det finns även de pedagoger som förstår att eleverna påverkas av hans/hennes inställning och kan därför använda sig av sin erfarenhet av deras framgångar eller så kallade misslyckanden. Genom detta blir pedagogen också en bättre pedagog, vilket innebär att pedagogen aldrig ger negativa omdömen om sina elever eller kommer med destruktiv kritik. Alla barn vill enligt Jensen (1997) lära på ett eller annat vis därför blir pedagogens uppgift att göra undervisningen meningsfull och genom en mer flexibel undervisning behöver vi aldrig skilja ut, gruppera eller rangordna människor efter deras intelligens. Ett experiment genomfört vid University of Oregon visade att enformig och träig undervisning delar upp eleverna i fack medan flexibel undervisning fungerar för alla elever oavsett intelligenskvot (Jensen, 1997).

Genom att utgå ifrån barn och ungdomars behov kan vi enklare få ett varierat arbets- och inlärningssätt. Genom att låta eleverna ta del av olika uttrycksformer tas den samlade kompetensen bättre tillvara på i en klass. Tanken med ett varierat arbets- och inlärningssätt är att så många elever som möjligt kan få ut något av sin skoltid. Chansen till detta ökar genom att använda mångfald av uttryckssätt, till exempel genom teater och skrivande.

Variation i arbetet och undervisningen kan nås genom att arbeta med tematisk undervisning, vilket innebär att ämnena integrerar med varandra. Undersökningar visar att vi lär oss genom praktisk tillämpning, vilket tematisk undervisning innebär. Tematisk inläring är en process som ligger närmare den mänskliga hjärnans naturliga sätt att lära sig saker. Tanken med tematiskt lärande är att den ska visa hur klassrummet hänger ihop med det verkliga livet där allt är en

sammanhängande helhet och inte uppdelat i olika ämneskategorier. Ur den tematiska lärandets synvinkel bör vi inte använda oss av ålderdomliga läroböcker utan söka information via elevernas egna erfarenheter, tidskrifter, datorer, videoband, TV, tidningar och bibliotek (Jensen, 1997).

2.4.1 De nio intelligenserna - Howard Gardner

1983 utkom professorn Howard Gardner vid Harvard University med en bok där han presenterade sju intelligenser (Gardner, 1994). Boken har kommit att bli en inspirationskälla och idéunderlag för pedagogiskt utvecklingsarbete men var från början avsedd som ett inlägg inom utvecklingspsykologin och kognitiv psykologi. Utvecklingspsykologi och kognitiv psykologi är egentligen Gardners huvudsakliga forskningsområde. Gardners forskning visade att människan inte bara har en eller två intelligenser utan att varje individ har en unik uppsättning intelligenser. Gardner anser att varje individs fallenheter är värda att utvecklas (Jensen, 1997). Schmidt och Aabrandt (2002) bygger vidare på Gardners teori kring forskningen om människans inneboende potential. Gardner hade i början av sin karriär varit en övertygad anhängare till Piaget, men allteftersom han genomförde sina egna undersökningar började han inse att Piagets teorier gav en allt för snäv bild av hur människans intellekt fungerar. Han argumenterade mot att det skulle gå att mäta en människas intelligens med hjälp av standardiserade språkliga instrument i form av skriftliga tester som utfördes med papper och penna. Han utgick istället från att vi människor har flera olika intelligenser och att vi är benägna att vara starka respektive svaga inom de olika intelligenstyperna.

Thomas Armstrong var bland de första att omsätta teorin till praktisk pedagogik. Han är idag en av de mest framträdande och nyskapande tänkarna inom amerikansk utbildning och pedagogik. Armstrong (1998) hänvisar till det faktum att varje barn är utrustat med de olika intelligenserna och att de kan utveckla dem alla till en relativt hög nivå. Men av olika anledningar börjar barnen vid mycket tidig ålder att visa särskilda anlag för vissa intelligenser. När barnen börjar skolan har de troligen utvecklat lärandemetoder som använder en av intelligenserna mer än de andra.

”För Gardner är det viktigt att intelligenserna tillåts utveckla sig i ett mångfasetterat sammanhang och i en naturlig miljö. Med tanke på skola och undervisning är det alltså viktigt att det som vi undervisar i har samband med alla sidor i livet, inte bara med språk och siffror. Dessutom måste undervisningen vara aktuell och hänga samman med världen utanför” (Schmidt och Aabrandt, 2002:13).

För att kunna arbeta praktiskt med Gardners multipla intelligensteori bör pedagogen ha god kunskap om teorin. Det är bra om pedagogen själv har försökt göra sin intelligensprofil för att sedan i samspel med barnen genomföra deras. Intelligensprofilen på barn kan genomföras genom att låta barnet sätta sig i "bra-stolen". När barnet sitter i "bra-stolen" tar de andra barnen, de vuxna och barnet självt reda på allt som barnet är bra på, till exempel sjunga, simma, trola, måla och diskutera. I denna övning är det inte tillåtet att säga något negativt. Det som framkommit i övningen kan sedan sättas samman till en tavla som barnet själva är med och skapar. Därefter kan pedagogerna tillsammans med föräldrarnas iakttagelser göra en intelligensprofil för barnet. Hur de bör utformas beskrivs noggrant av Armstrong (1998) (Schmidt & Aabrandt, 2002). Schmidt och Aabrandt (2002) pekar på att en väsentlig del av arbetet med intelligensprofiler är att fokusera på barnets starka sidor och hitta nyckeln till en utveckling av de sidor som kanske är mindre starka. Enligt Gardner fokuseras enbart en till två intelligenser vid traditionell skolundervisning. Gardners teori utgår ifrån att pedagogen bör behandla alla elever som begåvningar, eftersom alla individer olika starka och svaga sidor, till exempel skapande, social anpassning, mänskliga relationer, ledarskap och problemlösning. Det gäller att ge alla elever möjligheten till att vara duktiga, vilket leder till att eleverna får självförtroende och kan tryggt utvecklas vidare (Jensen, 1997).

Lindqvist (2001) anser att Gardners teori är intressant men hon har invändningar mot hur han använder intelligensbegreppet. Gardners intelligensbegrepp är i och för sig inte ett enhetligt begrepp utan det multipelt, vilket vidgar det traditionella kognitionsbegreppet. Dock medför det vissa risker, enligt Lindqvist (2001) sådana som att "intelligensbegreppet" förstärks. Detta kan medföra att en hierarkisk ställningstagande bildas som begrepp.

Gardner föreslog till en början en indelning på sju intelligenser men teorin har sedan vidareutvecklats från sju intelligenser till nio intelligenser. De nio intelligenserna är lingvistisk (språklig) intelligens, logisk-matematisk intelligens, taktil-kinestetisk (kroppslig) intelligens, visuell-spatial intelligens, musikalisk intelligens, interpersonell (social) intelligens, intrapersonell (reflekterande) intelligens, natur intelligens och existentiell intelligens. "Gardner använde sig av två kriterier då han definierade intelligens. Det första kriteriet är förmågan att använda en färdighet, tillverka ett föremål eller lösa ett problem. Det andra kriteriet är att individerna gör på det sätt som värderas högt i den speciella kultur som individerna normalt lever i" (Jensen, 1997:242).

Gardners teori har gett pedagoger chansen att hitta och hjälpa de elever som automatiskt inte passade in i skolans traditionella väsende av visuella (lär sig via synen) och auditiva (lär sig via hörseln) inlärning (Boström & Wallenberg, 1997). De intelligenser som till största del används inom den traditionella skolan är den lingvistiska (språkliga) intelligensen och den logisk-matematiska intelligensen. Enligt Gardners teori om multipla intelligenser utesluter inte den ena intelligensen den andra, eftersom tanken är att intelligenserna ska samarbeta med varandra (<http://www.ugglan.educ.goteborg.se/kunskapsformer.htm>).

Individer med den lingvistiska intelligensen som dominant har en god förmåga att hantera språket både i att uttrycka sig och att uppfatta saker. Tycker om och är duktiga på att skriva, läsa, berätta historier och lösa/skapa korsord. För att stimulera denna intelligens kan pedagogerna låta eleverna få skriva, läsa, berätta historier, lösa/skapa korsord och diskutera olika ämnen med skilda infallsvinklar. De individer som är starka inom denna intelligens har oftast ett stort ordförråd och är bra på att använda orden både muntligt och skriftligt. Den lingvistiska intelligensen är den vanligaste mänskliga begåvningen. Dessa människor väljer ofta att arbeta som poeter, romanförfattare, retoriker (använder språket för att övertyga andra om något) och journalister (Gardner, 1994; <http://www.ugglan.educ.goteborg.se/kunskapsformer.htm>).

Individer med den logisk-matematiska intelligensen är skickliga på att göra beräkningar och reflektera och analysera kring dessa. Individer med denna intelligens är duktiga på att tänka både abstrakt och logiskt. För att stimulera denna intelligens kan pedagogerna låta eleverna arbeta systematiskt, lösa problem och förklara hur de kom fram till svaret. De människor som har den logisk-matematiska intelligensen som den starkaste intelligensen väljer oftast yrken där de får arbeta mycket med matematik, till exempel ekonom och fysiker (Gardner, 1994; <http://www.ugglan.educ.goteborg.se/kunskapsformer.htm>).

Individer med taktil-kinestetisk (kroppslig) intelligens gillar att använda hela sin kropp för att uttrycka tankar och känslor. De arbetar gärna med händerna och gillar att använda sin kropp i lärandet. Kroppen och själen samverkar med varandra för att nå fulländade färdigheter. Yrken som passar stimulerar den taktil-kinestetisk (kroppslig) intelligens behov är idrottare, dansare, kirurg, hantverkare, skulptör och mekaniker. (Gardner, 1994; <http://www.ugglan.educ.goteborg.se/kunskapsformer.htm>).

Individer med en visuell-spatial (rumslig) intelligens använder sig av sin fantasi och har lätt för att tänka i bilder. Har en god känsla för färg, linje, mönster och form, vilket är ett led i den grafiska och konstnärliga begåvningen. Individer med denna intelligens vill gärna försköna

världen. Visuell-spatial (rumslig) intelligens har även en god rumsuppfattning av världen. För att stimulera denna intelligens kan pedagogen låta eleverna rita bilder, symboler, kartor, tankekartor och diagram. Intelligensen kan även stimuleras genom att göra ritningar och bygga modeller. Yrken som passar denna intelligens är inredare, konstnär, designer och vägvisare (Gardner, 1994; <http://www.ugglan.educ.goteborg.se/kunskapsformer.htm>).

Individer med den musikaliska intelligensen är skickliga på att urskilja tonhöjd, rytm, klangfärg och ton. De är även duktiga på att skapa, reducera och reflektera över musik. Individer med den musikaliska intelligensen som mest dominant har lätt för att känna igen melodier och sångverser. Det finns ett starkt samband mellan musik och känslor, vilket innebär att det finns en möjlighet att den matematiska och musikaliska intelligensen har vissa gemensamma processer i hjärnan. Individer med den musikaliska intelligensen som dominant passar till yrken som kompositör, dirigent, musiker, sångare och lyhörda lyssnare. För att tillgodose dessa individers kunskaper bör pedagoger låta eleverna studera med musik, till exempel läsa högt till musik och samordna musik med andra ämnen. Det är även bra att stimulera den musikaliska intelligensen genom att göra ramsor och göra bilder till den musik som spelas upp (Gardner, 1994; <http://www.ugglan.educ.goteborg.se/kunskapsformer.htm>).

Individer som har interpersonell intelligens som sin starkaste intelligens trivs med att arbeta med andra människor och har en förmåga att påverka en grupp människor att agera på ett visst sätt. Dessa individer har en god förmåga att samarbeta med andra, eftersom de är bra på att lyssna, trösta och vägleda. Dessa individer är även känsliga för ansiktsuttryck, gester och röstlägen. Pedagoger kan stimulera elever genom att låta dem arbeta i team, lösa problem tillsammans, diskutera och debattera. Dessa individer väljer oftast yrken som pedagog, politiker och socialarbetare, eftersom dessa yrken kan stimulera denna intelligens behov. (Gardner, 1994; <http://www.ugglan.educ.goteborg.se/kunskapsformer.htm>).

De individer som har den intrapersonella (reflekterande) intelligensen som sin starkaste är mycket medvetna om sina egna känslor och motiv. Har goda kunskaper när det gäller att planera och inrikta sitt liv, vilket innebär att de har en god insikt i sitt egna liv. Individer med denna intelligens gillar att vara ensamma. Pedagogerna bör låta eleverna öva koncentration/avspänning, lära sig mer om sitt eget lärande, tänka sig in i olika roller, göra intervjuer och skriva loggbok, eftersom detta stärker den intrapersonella (reflekterande) intelligensen. Yrken som stimulerar individer med den intrapersonella (reflekterande) intelligensens behov är psykologer, andliga

ledare och filosofer, eftersom dessa yrken innebär mycket reflekterande (Gardner, 1994; <http://www.ugglan.educ.goteborg.se/kunskapsformer.htm>).

Individer med natur intelligens har lätt för att förstå sammanhang i naturen och har en god förståelse för djur och natur. Individerna vistas gärna ute i naturen och har lätt för att känna igen och klassificera växter och djur. Pedagoger kan stimulera denna intelligens genom att göra exkursioner, odla på skolgården, studera och redogöra för olika samband i naturen (t.ex. olika ekosystem). Bonde, biolog och fiskare är yrken som passar individer med natur intelligens, eftersom dessa yrken ger personer med natur intelligens närhet till naturen och djuren (<http://www.ugglan.educ.goteborg.se/kunskapsformer.htm>).

Individer med den existentiella intelligensen är ofta riktiga tänkare och är intresserade av de stora livsfrågorna, till exempel livet och döden. Existentiell intelligens kan stimuleras genom att låta eleverna skriva ner sina tankar. Detta för att de med den existentiella intelligensen ska få chansen att bilda en helhet över hur det de gör påverkar livet och universum (<http://www.ugglan.educ.goteborg.se/kunskapsformer.htm>).

2.5 Aktuell forskning och lärares syn på teorier och forskning och barns lärande

I en enkätstudie gjord av Claesson (2002) ställs frågan hur många lärare som över huvud taget är intresserade av forskning med elevinriktning. Enkäten skickades ut till 600 lärare i västra Sverige och besvarades av 400 lärare, vilket kan verka vara ett stort bortfall (1/3). Dock har det visat sig att lärare ogärna besvarar enkäter om yrkesfrågor men de besvarar andra allmänna enkäter i samma utsträckning som andra yrkesgrupper. De lärare som besvarade enkäten svarade att deras grundläggande tanke ligger i elevernas uppfattningar eller erfarenheter när de undervisar. 75 % av de som svarade menade att de har en grundläggande tanke och att de har inspirerats av forskning om elevuppfattning. 25 % av de som besvarade enkäten svarar att de inte har påverkats av forskning, eftersom deras utgångspunkt ligger i elevers erfarenheter. Enkäten visade sammanfattningsvis att många lärare känner till forskning om elevuppfattning och att det har påverkat lärarna i deras undervisning. Av dessa 400 lärare valdes först 14 lärare ut för att intervjuas och därefter valdes slutligen fyra lärare ut för att observeras. Dessa lärare är alltså intresserade av teorier med fokus på elevers uppfattningar (Claesson, 2002).

Intervjun som genomfördes med de 14 forskningspåverkade lärarna visade att de hade sin grundtankade i olika teorier. Teorierna är konstruktivism, sociokulturella studier eller

fenomenografi. Den fenomenografiska teorin är den yngsta av dessa tre teorier och den som är minst utbredd. Fenomenografien betonar vikten av att pedagoger känner till variationen av elevers uppfattningar eller erfarenheter. Tanken med fenomenografien är att undervisningen är varierad, eftersom det är så eleverna fungera. Intervjuerna visar att det finns fyra olika sätt att tillgodogöra sig forskning. Den första är att forskningen ska kännas igen precis som en bekräftelse av det läraren redan använder sig av och tror på. Det andra sättet är att forskningen har gett ett starkt personligt intryck på läraren. Det tredje sättet är att läraren skolas in i ett förhållningssätt eller en tankegång. Det fjärde sättet att tillgodogöra sig ny kunskap på är att läraren kan ha hamnat i kris i sin undervisning och känner att han/hon har låst fast sig. Läraren kanske till och med funderar på att hoppa av läraryrket men vill ändå ge yrket en till chans och tar då till ny forskning som hjälp (Claesson, 2002).

Observationen genomfördes hos fyra lärare med olika teoretiska utgångspunkter, som visar hur lärares kunskap om forskning om elevuppfattning visar sig i lärarens lärandesituationer. Observationen redogör för vad lärarna riktar sig mot i sin undervisning. De fyra lärarna som observerats arbetar alla inom grundskolan. Studien som genomförts visar oss fyra olika klassrum (Claesson, 2002). I det första klassrummet möter vi Adam, som byggt upp sin undervisning efter en konstruktivistisk modell och fokuserar sig mycket på att eleverna själva ska tänka. I det andra klassrummet möter vi Bertil, som undervisade väldigt traditionellt men försökte genomföra en fenomenografisk modell. Cecilia som vi möter i det tredje klassrummet hade en naturlig fenomenografisk undervisningssituation. I det sista klassrummet möter vi den trygge Dagny, som hade en socialt lärande atmosfär och miljö. Dagnys undervisning var sociokulturellt inspirerad (Claesson, 2002).

Enligt Claesson (2002) för många av de situationer som observerats inte alls tankarna till forskning om elevtänkande, eftersom de allihopa skapar sin egna praxisteori. Det är inte lätt att dra en parallell mellan den teori som presenteras i pedagogisk och didaktisk litteratur och den teori som används av de enskilda lärarna i den pedagogiska vardagen. Dock menar Claesson (2002), att om lärare har tillgång till en variation av teorier om undervisning och är medvetna om vad variation i undervisningen kan ge så är det en fördelaktig utgångspunkt. Detta eftersom lärarna då kan ifrågasätta sig och sin egen ställning. Det som vi sett ovan anser jag är väldigt verkligt. Jag tycker att det är viktigt att poängtera det inte finns ett rätt sätt att undervisa eller en enda riktig metod att för hur lärandet ska gå till. Ute i praktiken tror jag att det är svårt att enbart använda sig av en teori, eftersom jag är av den åsikt att man som pedagog försöker plocka

godbitarna ifrån olika teorier. Jag tror att det är viktigt att finna en egen metod i sin lärarroll detta för att känna sig trygg och säker. Genom att pedagogen har en trygg och säker utgångspunkt tror jag att pedagogen lättare kan upptäcka hur eleven bäst lär.

2.6 Vad säger läroplanerna?

Läroplanerna har under årens lopp förändrats. *Lgr62* hade inget tvärvetenskapligt synsätt och tanken var att undervisningen skulle knytas an till verkligheten. *Lgr69* nyckelord var *motivation*, *meningsfullhet* och *variation* och i centrum stod den enskilda individen. Denna läroplan förespråkade också att utveckla eleverna till demokratiska individer och samarbeta för att lära för livet. I *Lgr80* står det att pedagogerna ska ha en gemensam planering med elever. Däremot står det inget i läroplanen om samverkan mellan eleverna. *Lgr80* ansåg att skolorna skulle ha mindre katederstyrd undervisning, eftersom det ansågs vara mindre stimulerande. *Lpo94* banade vägen för den enskilda individen och att elevdelaktigheten är viktig. *Lpo94* är mycket mindre styrd i vad som ska undervisas än *Lgr80*. *Lpo94* har de fyra **f**: n fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet, i sin läroplan, som står för mål att sträva mot och vilka mål som ska uppnås i skolan.

Enligt *Lpo94* ska alla arbeta tillsammans och undervisningen bör anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Enligt Carlgren och Marton (2001) håller läraryrket på att förändras från en *hur* – till en *vad* – kultur där betoningen förflyttas från undervisningen till lärandet, från metod till mål och från att hinna med läroboken till att utveckla elevens förmågor och förhållningssätt. En tolkning på ovanstående är att lära eleverna att kunna urskilja vad som är väsentligt och handla därefter.

Lärandet betraktas idag som socialt och kulturellt betingat (Säljö, 2000). I ett sociokulturellt perspektiv på lärande är det genom kommunikation med andra människor som individen blir delaktig i kunskaper och färdigheter, som finns i samhället ”icke konstruerade” eller ”konstruerade situationer”. Undervisningssituationerna bör erbjuda en balans mellan samspel och kommunikation (Sträng, 2003).

Lpo94 förespråkar ett varierat arbets- och undervisningssätt i skolan. Enligt *Lpo94* bör skolan stimulera alla elever genom att använda olika artefakter. Enligt Boström och Wallenberg (1997) har vårt samhälle förändrats och det ställs nu helt andra krav på skolan. I takt med att samhället har förändrats bör även skolan följa med i utvecklingen. Skolan bör precis som Vygotsky talade om, släppa in samhället och livet i skolan.

Enligt Jensen (1997) har pedagogens roll under åren som gått förändrats väsentligt från att ha varit ett tryggt, bekvämt och ganska lätt arbete till ett mer riksfullt arbete där pedagogen får vara bered på att ta risker. Det handlar inte längre om att bara kunna ge ömhet och kärlek åt de små och kunskap åt de stora. Att kunna ge ömhet, kärlek och kunskap är fortfarande viktigt i läraryrket men det har lagts till mycket mer i yrket och det har därför blivit mer påfrestande än förr. Fem dagar i veckan måste pedagogen visa upp ett gott föredöme i fråga om integritet, kärlek och engagemang. Pedagogen måste samtidigt vara villig att förändras, lära sig och låta sig ledas av andra. Det handlar inte längre om att bara vägleda sina elever utan samtidigt måste pedagogen låta sig påverkas och vägledas av andra. Läraryrket är en balansgång mellan många olika faktorer. Pedagogen har en betydande roll för elevernas framtid och därför bör pedagogen förvalta det förtroendet väl. Pedagogen har makten att sätta stopp för enformigt lärande och göra undervisningen till något mer meningsfullt. Pedagogen har chansen att bygga upp varma relationer till eleverna som kommer att vara hela livet (Jensen, 1997).

Förr var principen att ”planera vad som ska läras ut och lär sedan ut det”. Idag planerar vi efter principen ”vad finns det att lära och hur lär man in det mest effektivt”? Dagens skola utgår ifrån elevens perspektiv och förr utgick undervisningen från pedagogens perspektiv (Jensen, 1997:107).

3. PROBLEMPRECISERING

Hur tänker pedagoger om olika teorier kring barns lärande? Frågeställningen som sammanställts kommer att ligga till grund i den empiriska delen och i den avslutande diskussionen.

4. EMPIRI

I denna del av min studie kommer jag att presentera mitt val av metod, undersökningsgrupp och arbetets avgränsning. Därefter kommer jag att introducera de etiska överväganden som gjorts under arbetets gång. Vidare kommer en genomgång över arbetets upplägg och genomförande där tillvägagångssättet beskrivs både innan och under samtalet med de fyra pedagogerna. Avslutningsvis tar arbetet upp hur jag har bearbetat det insamlade datamaterialet.

4.1 Metod

Då jag vill bygga upp ett underlag där jag kan urskilja varierade handlingsmönster (Marton, 2000) har jag valt att använda mig av den kvalitativa studien. Jag valde kvalitativ studie, eftersom jag är intresserad av att försöka förstå pedagogernas handlingsmönster i skolan och få en mer närgående insyn i skolans värld (Trost, 2005). Kvalitativ metod innebär intervjuer där jag använder mig av intervjun/samtal som artefakt för att få svar på min problemprecisering. Min kvalitativa undersökning är helstrukturerad, eftersom mina frågor redan är formade. Mina intervjufrågor är upplagda med tonvikten på den intervjuades möjliga upplevelser och erfarenheter (Kvale, 1997).

När den kvalitativa metoden används är det viktigt att förstå den intervjuade och sätta ord på det som framkommer inte siffror. Det som speglar den kvalitativa studien är individens värld och föränderlighet. Det som studeras är personer och fenomen och därför är urvalet litet och inte speciellt representativt. Kvale (1997) menar att kvalitativ undersökning utgår från samtalet, som anses vara en grundläggande form för mänskligt samspel. Det jag vill ha ut av samtalen med pedagogerna är inte ren fakta utan deras erfarenheter och upplevelser.

Kvalitativa data är trovärdiga, eftersom den har flera olika infallsvinklar. De olika infallsvinklarna kan, till exempel vara bakgrund, personen själv, föräldrar och dokument. Det gäller att finna mönstret. Fördelen med intervjuer är att det går att ställa följdfrågor och att det är mindre internt bortfall. Nackdelen med intervjuer kan vara att intervjupersonen kan bli en

felkälla, försökspersonen vill ge ett bra intryck och social önskvärdhet (svarar som man tror att den andre vill höra). I intervjuer svarar inte människor som de är utan hur de tror att de är (Kvale, 1997).

I min uppsats har min tolkning varit sociokulturell, eftersom jag hela tiden har utgått från individen i centrum. Jag valde att använda mig av den deduktiva forskningsansatsen, som innebär att man utgår från tidigare forskning och teorier om fenomenet. Med de tidigare teorierna och hypoteserna valde jag att pröva min egna tanke om olika teorier kring barns lärande.

4.2 Val av undersökningsgrupp och avgränsning

De personer som ingick i undersökningen var fyra pedagoger, som arbetar i grundskolans tidigare år. Undersökningen genomfördes på en skola i en mellanstor svensk kommun i södra Sverige. Anledningen till att jag valde skolan var för att kontakten redan fanns sedan tidigare praktikperioder under min lärarutbildning. Jag har valt att avgränsa min undersökning till fyra pedagoger som undervisar i skolåren ett, två, fyra och fem. Denna avgränsning valde jag att göra för att uppsatsen inte skulle bli allt för omfattande. I arbete kommer jag att benämna pedagogerna med fingerade namn, Sara, Lina, Tuva och Adam. Pedagogerna är medvetna om att jag använder fingerade namn.

Respondent	Utbildning	Arbete vid intervjutillfället
Sara	Lågstadielärare/mellanstadielärare Sv/Id	Klasslärare årskurs 1.
Lina	Gymnasielärare (SO)+ yngre åldrar.	Klasslärare årskurs 2.
Tuva	1-7 lärare i Ma/NO.	Klasslärare årskurs 4.
Adam	1-7 lärare i Ma/NO.	Klasslärare årskurs 5.

Tabell 1. Urval av respondenter.

Med tanke på undersökningens ringa storlek anser jag att jag inte kan göra några större generaliseringar. Följaktligen tror jag att jag på detta vis får mer tid över åt att analysera mina intervjuer, vilket innebär kvalitet inte kvantitet (Kvale, 1997).

4.3 Etiska överväganden

Kvale (1997) poängterar hur viktigt det är med konfidentialitet i forskning, vilket betyder att privatdata som identifierar intervjupersonerna inte kommer att redovisas. Jag informerade de intervjuade pedagogerna klart och tydligt att jag garanterade anonymitet och att det insamlade materialet endast kommer att användas i detta forskningsändamål. Innan intervjun genomfördes informerade jag om att intervjun var helt frivillig och därför kunde avbrytas när den intervjuade ville. Innan intervjutillfället gjorde jag ett noggrant övervägande över hur mycket information som jag skulle delge de intervjuade pedagogerna. Jag valde att tillkännage mitt syfte vid intervjutillfället, eftersom jag inte ville vilseleda de intervjuade (Kvale, 1997).

4.4 Uppläggning och genomförande

Jag anser att det är viktigt, vid en intervju/samtal, att man får en bra kontakt med personen som ska intervjuas. När min undersökningsmetod var bestämd, besökte jag den aktuella skola, där jag skulle genomföra mina samtal med de fyra pedagogerna. För att visa respekt för pedagogerna, som medverkade i undersökningen valde jag att poängtera att materialet skulle behandlas konfidentiellt. Jag valde att skicka ut intervjufrågorna till pedagogerna innan intervjutillfället, eftersom jag ville att pedagogerna skulle få chansen att fundera kring ämnet. Enligt Trost (2005) är det en förutsättning för att en lyckad intervju att skicka ut frågorna i förväg, detta för att den intervjuade ska få förtroende för den som intervjuar.

Det finns en del effekter av den kvalitativa metoden sådana som det personliga engagemanget, som kan bli för stort. Det gäller att hålla lite distans. Vid den kvalitativa studien påverkar jag som intervjuare intervjupersonen hela tiden vare sig jag vill eller ej. Det har med den personliga identiteten att göra, till exempel räcker det med att intervjuaren ler när intervjupersonen svarar så tror intervjupersonen att det är det som du vill komma fram till. Dock är jag av den åsikt att de pedagoger som jag intervjuade kände att de kunde ge trovärdiga svar, eftersom de kände sig säkrare då de redan visste frågorna som skulle behandlas. Vid intervjutillfället valde jag att använda mig av pedagogernas arbetsplats av praktiska skäl men även att det antagligen ingav intervjupersonerna lugn och trygghet. Intervjun tog ca en halvtimme och jag började intervjun med att prata lite om vilken utbildning de hade.

4.5 Datainsamling och bearbetningsmetoder

I min undersökning ingår som sagts tidigare fyra personliga samtal med pedagoger verksamma i grundskolan. Samtalen har spelats in på band, eftersom det underlättar för mig som intervjuare att öka trovärdigheten då ingen information går förlorad. Följaktligen kunde jag koncentrera mig på den intervjuades svar.

Trost (2005) beskriver datainsamling i en trestegsprocess. Det första steget är själva datainsamlingen, det andra steget är bearbetning och analys av datainsamlingen och det sista steget i processen är att genomföra en tolkning av analysen och bearbetningen. Jag påbörjade min bearbetning av intervjumaterialet med att lyssna igenom mina samtal. Då samtalen ordagrant skrivits ut på datorn påbörjades analysen av resultatet. Detta arbete handlar framförallt om att lära känna materialet. När helhetsbilden uppstått fokuserades arbetet kring de skillnader och likheter som framträdde ur helheten.

5. REDOVISNING OCH SLUTSATSER AV RESULTAT

Intervjufrågorna som använts i arbetet har analyserats med hjälp av den tidigare nämnda trestegsmodellen. För att få en bra struktur på respondenterna Sara, Lina, Tuva och Adams svar har jag delat in svaren i olika temaområden, som grundar sig på vad som framkommit i undersökningen. De tre temaområdena som framkom genom analys är, för det första *motivation, struktur, engagemang och en blandning av olika teorier* för det andra *rörelse, massage, arbetsschema och värdegrunder*, och för det tredje *barn lär olika*. Efter de tre temaområdena drar jag slutsatser kring resultatet. Jag försöker koppla resultatet med mitt syfte med studien som är att få inblick i hur några pedagoger som arbetar med barn i årskurserna ett, två, fyra och fem tänker om olika teorier kring barns lärande.

5.1 Motivation, struktur, engagemang och en blandning av olika teorier

Intervjufrågor: *Hur anser du att du påverkar dina elever i undervisningen? Och Använder du dig av någon inlärningsteori i din undervisning?*

Tuva ansåg att hon påverkade sina elever genom att göra dem engagerade, nyfikna, viljan att lära sig, sociala biten, moral/etik och att de ska lära sig att vara en bra förebild för de yngre barnen.

”Jag tror att jag påverkar dem mer än jag kan ana” (Tuva).

”Alltså vi har ju ett uppdrag att vara goda förebilder åt barnen i deras vardag, eftersom vi både ska göra dem engagerade, nyfikna, vilja lära sig. Den sociala och ge dem en god moral och etik” (Tuva).

Möjligen kan man tolka att Tuva anser att de vuxna i skolan bör tänka efter så att deras åsikter inte förs över till eleverna medvetet i varje fall. Inlärningsteorier som Tuva använder sig av är enligt henne själv av blandad karaktär. Från början tyckte hon mycket om Montessoripedagogiken, eftersom de har bra material och idéer. Dock anser hon att det inte är hållbart att enbart hålla sig till en inlärningsteori. Hon tror på att plocka upp olika influenser från olika inlärningsteorier och sedan göra dem till sin egna. Även Lina ansåg att det var viktigt att plocka från olika inlärningsteorier för att sedan göra dem till sin egna. Enligt Lina är det viktigt att ha struktur i lärandesituationerna exempelvis använda sig av samma metod för varje bokstav när de lär sig alfabetet. Lina är av den uppfattning att barn behöver struktur då de ofta inte får tillräckligt av det hemifrån men de behöver även friheten för att kunna forma sig. En tolkning på ovanstående är att Lina vill att hennes elever alltid ska välja sin egen väg genom att välja att lyssna på sig själva.

”Det är ju ofta i samtal som jag kan se att barnen är vilsna. Detta tror jag beror på att de inte får den struktur som de kanske behöver få hemifrån. Jag tror att det är viktigt att barnen både får en dos med struktur och en dos med frihet” (Lina).

Adam anser att han påverkar sina elever genom entusiasm och att allt han gör medvetet eller omedvetet påverkar eleverna. Även Adam har valt att plocka lite från många olika inlärningsteorier men han vet inte riktigt var han har fått de olika idéerna ifrån.

”Mitt stora mål är att barnen ska tycka att det är roligt att lära sig saker” (Sara).

Sara tycker att det är viktigt att motivera *varför* de ska eller inte ska göra något till barnen, detta för att de lättare ska förstå innebörden. Detta brukar Sara ofta konstruera genom att spela upp små teaterpjäser. Två förebilder har präglat Sara i hennes lärarroll. Den ena var en metodiklektor som hon hade när hon utbildade sig till pedagog. Metodiklektorn var positiv, kunskapsörstande och såg möjligheterna, dessa egenskaper värdesatte Sara högt. Den andra förebilden var Saras sista VFU-handledare, som var nyfiken, gav av sig själv och kunde konsten att fånga barnens intresse.

5.2 Rörelse, massage, arbetsschema och värdegrunder

Intervjufrågor: *Känner du till Howard Gardners teori om multipla intelligenser? Och Hur använder du dig konkret av din kunskap om Howard Gardners multipla intelligenser?*

Sara och Lina berättar att deras kunskap om Gardner och hans teori är liten. Den kunskap som de hade om honom hade de fått genom en föreläsning som skolan arrangerat åt dem där föreläsaren berättade kort om Gardner och hans teori. Adam hade ingen kunskap om Gardners teori och ansåg, att det alltid funnits olika pedagoger som varit mer eller mindre kända under de olika lärarutbildningarna. Claesson (2002) menar också att det alltid har funnits olika moderna teorier som har varit moderna under olika undervisningssammanhang och tidpunkter. Som jag nämnt tidigare har de olika läroplanerna medfört olika influenser, vilket självklart har påverkat de teoretiska nyheterna. Tuva hade hört talas om multipla intelligenser men inte namnet Howard Gardner.

Tuva, Lina eller Adam berättade att de inte använde sig av Gardners teori om multipla intelligenser. Möjligen kan man tolka att Sara använde sig av Gardners teori helt omedvetet, vilket anades då hon berättade om sin undervisning. Sara skildrade att hon försökte använda sig av olika metoder i sin undervisning för att alla barn skulle få en chans att ta in kunskapen. Detta yttrade sig exempelvis då hon beskrev barnens arbetsschema i svenska.

”Jag arbetar med något som jag har valt att kalla arbetsschema, som innehåller rörelse, högläsning, tystläsning, skriftligt arbete i boken, data, tankearbete och kreativt arbete” (Sara).

Sara använder även rörelse, massage, värdegrunder, skapande verksamhet med mera i lärandesituationerna. Sara beskrev att hon tyckte att det var viktigt att arbeta med värdegrunderna (lära sig att umgås socialt med varandra), eftersom barn idag inte alltid lär sig sådant hemifrån.

”Jag ser det som att det är viktigt att barnen får lära sig goda värdegrunder för att utveckla en stor känsla av empati. Genom empatin tror jag att barnen får en större förståelse för varandra. Jag betvivlar att barn får lära sig sånt hemma” (Sara).

5.3 Barn lär olika

Intervjufrågor: *Anser du att det finns det några skillnader mellan elevers inlärningsstilar, Hur ser skillnaderna ut? Och Har de olika inlärningsstilarna någon relevans i undervisningssituationen?*

De fyra respondenterna var av den åsikt att alla barn lär olika. Vissa barn behöver mer praktiskt material än andra och för vissa barn fungerar det bra med diskussioner andra inte. Alla barn arbetar olika beroende på om dem arbetar i grupp eller enskilt. De fyra respondenterna var även överens om att det var viktigt att använda sig av ett varierat material. Precis som Gardner tyckte de fyra respondenterna att det var viktigt att anpassa undervisningen efter barnens olika sätt att lära. Enligt Lina var det viktigt att låta eleverna hjälpa varandra och på så vis utvecklas vidare, vilket även Piaget ansåg var av betydelse då de vinner såväl kognitiva som sociala fördelar.

”Ibland blir undervisningen den ultimata för några och nästa gång för några andra” (Adam).

Adam ansåg att det var viktigt att anpassa undervisningen men insåg också sina begränsningar. Sara tyckte att det var viktigt att låta barnen arbeta med olika infallsvinklar men allt kanske inte gick att genomföra på en lektion men kanske på en dag. Detta eftersom alla elever har olika förutsättningar, erfarenheter, kunskaper och behov.

”Få med alla sinnen” (Tuva).

Tuva tyckte att det var viktigt att arbeta med de olika sinnen i lärandesituationerna, eftersom somliga barn lär sig genom att lyssna och andra genom att själva läsa. Genom att arbeta med sinnen lukt, smak, känsel och hörsel anser Tuva att man har mycket att vinna. Det är komplicerat och kräver mycket tid i början. Tiden är enligt Tuva det som oftast sätter stopp för planeringarna.

5.4 Slutsatser av resultatet

Undersökningens syfte är att jag vill ta reda på hur några pedagoger som arbetar i årskurserna ett, två, fyra och fem tänker om olika teorier kring barns lärande. Min problemprecisering i uppsatsen är: *hur tänker pedagoger om olika teorier kring barns lärande?*

Sara och Lina kände till Gardner och hans teori men deras kunskap om honom var begränsad. Ingen av de fyra respondenterna använde sig medvetet av Gardners teori om multipla intelligenser. Oberoende om respondenternas kunskap om Gardners teori tyckte de att det var viktigt att använda sig av ett varierat arbets- och undervisningssätt. Slutsatsen av att respondenterna inte anammade Gardners teori anser jag är, att de antingen inte tyckte att hans teori var hållbar i längden, ensam eller att de inte har haft tid till att sätta sig in i hans teori. Det finns många andra teorier som anammar det varierade arbets- och undervisningssättet, vilket är det som jag tycker är viktigt..

Tuva, Adam och Lina säger sig blanda olika inlärningsteorier, eftersom de anser att det inte är hållbart att enbart använda sig av en inlärningsteori. Sara var den respondent som valt att vägledas av två förebilder i sin lärarroll istället för olika inlärningsteorier. Möjligen kan man tolka att de fyra respondenterna har en grundläggande tanke med sin undervisning, vilket innebär att respondenterna har en tanke om barns lärande. Enligt Claesson (2002) är det vanligt att lärare skapar sin egen praxisteori, eftersom parallellen mellan den teori som presenteras i pedagogisk och didaktisk litteratur och den teori som används av de enskilda lärarna i den pedagogiska vardagen inte alltid går ihop. I en intervju genomförd på 14 forskningspåverkade lärare i Västra Sverige visade det sig att de lärarna hade sina grundtankar i olika teorier. Konstruktivism, sociokulturella studier eller fenomenografi var de teorier som nämndes (Claesson, 2002). Jag tror att de flesta pedagoger har en inneboende vilja av att lyckas och få barnen till att vilja lyckas.

De fyra respondenterna menade att alla barn lär olika och att barn har olika sätt att lära, vilket har betydelse i lärandesituationen. Respondenterna ansåg att det var viktigt att använda sig av ett varierat material för att kunna stimulera alla barnen. De ansåg att det var viktigt att anpassa undervisningen efter barnens olika sätt att lära. Även Jensen (1997) ansåg att alla barn vill lära på ett eller annat vis därför är det pedagogens uppgift att se till så att alla elevers förutsättningar, erfarenheter, kunskaper och behov tillgodoses. Som nämnts tidigare är Bruners grundtanke att varje människa har en grundläggande vilja att lära sig (Qvarsell,1978).

Tuva menade att det var viktigt att använda sig av sinnen vid lärandesituationerna. Som sagts i litteraturdelen handlar undervisningen idag inte längre om att ”proppa” eleverna fulla med fakta utan det handlar om att öppna deras sinnen (Jensen, 1997).

Avslutningsvis kan det hela sammanfattas till att respondenterna arbetade för ett varierat arbets- och undervisningssätt, använde sig av sin egen praxisteori och anpassa undervisningen efter barns olika sätt att lära.

6. DISKUSSION

Syftet med min uppsats är att jag ville ta reda på hur några pedagoger som arbetar i årskurserna ett, två, fyra och fem tänker om olika teorier kring barns lärande. Min problemprecisering i uppsatsen är: *hur tänker pedagoger om olika teorier kring barns lärande?* Respondenterna i min kvalitativa undersökning använde sig av olika egensammansatta inläringsteorier, vilket verkade leda till ett varierat undervisningssätt. Enligt Claesson (2002) är det vanligt att pedagoger skapar egna praxisteorier. Jag anser att det är viktigt att pedagogerna har en egen genomtänkt kombination av gamla och nya teorier och kunskap, eftersom lärandets vägar är oändliga. Därför gäller det att inte låsa sig fast på en teori utan arbeta vidare och ta intryck från olika håll.

Det varierade arbets- och inläringssättet är i sig inte speciellt nytt inom pedagogiken men den verkar inte riktigt slagit igenom i skolan, vilket jag anser den borde ha gjort. I både *Lpo94* och *Lgr69* står det att arbetssätt och uttrycksformer skall variera, vilket respondenterna ansåg att de gjorde. Respondenterna valde att använda sig av andra metoder för att nå ett varierat arbets- och undervisningssätt än det Gardner förordade. Min tanke i detta är att *Lgr69* inte kan ha haft samma slagkraft, som dagens läroplan. För om den hade haft det tror jag att vi antagligen skulle ha haft en mer vanemässig variation i skolan idag. *Lgr80* förordade en skola med mindre katederstyrd undervisning än tidigare, en möjlig tolkning på det är mer variation i undervisningen (Williams, Sheridan & Samuelsson Pramling, 2001). Även Piaget förespråkade för en tvärvetenskaplig och gränsöverskridande skola där barnen fick större utrymme för egen aktivitet till att testa sig fram till nya upptäckter (Piaget, 1972). Jag tycker att det känns väldigt beklagligt att varken de gamla läroplanerna eller Piaget har fått den genomslagskraft, som de säkert hade hoppats på. Experiment som gjorts visar att flexibel undervisning fungerar för alla elever oavsett intelligenskvot medan enformig undervisning delar upp barnen i olika fack (Jensen, 1997). Jag betvivlar inte att de flesta pedagoger gör så gott de kan efter de förutsättningar och kunskaper de har men skolan borde erbjuda sina anställda vidareutveckling inom det varierade arbets- och undervisningssättet. Genom ett varierat arbetssätt, där flera olika metoder varvas under en och samma lektion, har pedagogen en större chans att fånga fler elever än om pedagogen bara använder sig av en metod (Boström & Wallenberg, 1997). I möjlig tolkning på ovanstående är att det idag läggs fokus på lärandets form (hur). Genom att variera arbets- och undervisningssättet kan fler elever få möjlighet till att söka sig till kunskap på det sätt som känns bäst just för dem.

Respondenterna som jag intervjuade försökte att varva olika arbetssätt, eftersom de ansåg att alla barn har olika sätt att lära. De ansåg att ett varierat arbetssätt gynnade barnens olika lärande.

En av respondenterna ansåg att det är viktigt att få barnen att känna att det är roligt att lära sig saker. Respondenten tyckte också att det är viktigt att motivera varför för barnen, eftersom det tydliggör budskapet. Enligt Piaget bildar alla människor olika scheman till samma saker, eftersom vi uppfattar saker olika. Detta eftersom vi har olika kunskaper och bakgrunder. Det är enligt Piaget våra scheman som ändras efter hand till mer komplicerad och på så vis tillåter bättre förståelse och anpassning till omgivningen (Shaffer, 2000). Ett sätt att tolka ovanstående är att motivation, glädje och tydligt budskap möjliggör för en bättre förståelse och anpassning till omgivningen.

En av respondenterna var av den åsikten att allt han gjorde medvetet eller omedvetet påverkade eleverna. Att vara pedagog innebär att vara ett gott föredöme för barnen. Det är en fin balansgång mellan många olika faktorer, eftersom pedagogen både ska leda och låta sig ledas (Vygotsky, 1999). Det handlar inte längre om att pedagogen ska undervisa från sitt eget perspektiv utan undervisningen ska utgå ifrån barnens perspektiv. För att uppfylla alla barns önskemål kan pedagogerna dela på ansvaret och utnyttja det var och en är bra på. På så vis slipper pedagogerna dubbelarbetet och lärandesituationerna underlättas avsevärt. Genom att arbeta med tematisk undervisning kan man förutom att täcka behovet av olika undervisningsmetoder också förankra lärandet till verkligheten och ge eleverna en helhet istället för lösa fragment. Det finns undersökningar (Jensen, 1997) som visar att vi bäst lär genom praktisk tillämpning, eftersom det ligger närmare hjärnans naturliga sätt att tillgodo göra sig kunskap. Därför anser jag att det vore bra om pedagoger tar sig tid till att prova denna metod även om den säkert är tidskrävande till en början. Enligt Piaget, Bruner och Vygotsky bör pedagogen fundera över vad dem vill att barnen ska uppnå i lärandesituationerna. Det visade även sig i Claessons (2002) enkätundersökning genomförd i Västra Sverige att lärare ogärna besvarar enkäter om yrkesfrågor. Sammanfattningsvis visade enkätundersökningen att många lärare känner till forskning om elevuppfattning och att det har påverkat lärarna i deras undervisning (Claesson, 2002). En möjlig tolkning på enkätundersökningen är att många lärare ställer höga krav på sig själva och därför även sätter höga mål i lärandesituationerna. Jag kan förstå att många pedagoger känner sig ängsliga när andra människor vill veta saker om deras yrke. Att vara pedagog anser jag i mångt och mycket innebär att vara en väldigt offentlig person. Därför tror jag att det kan kännas nervöst

att öppna sig i undersökningar, eftersom det gör att deras position blir ännu mer offentlig även om frågorna handlar om deras yrke.

Det tematiska lärandet kan på ett okonstlat sätt bilda en mer sammanhängande helhet mellan skolan och samhället. Genom att inte dela upp undervisningssituationerna i olika ämneskategorier kan skolan bli mer likt samhället, eftersom vårt samhälle inte består av olika kategorier utan allt är sammanvävt. På detta vis kan vi precis som Vygotsky ville, spräcka bubblan som vissa skolor har och släppa in livet och samhället (Vygotsky, 1999). Både Piaget, Vygotsky och Bruner ansåg att skolan borde bygga mer på elevernas erfarenheter och intressen. På så vis skolas barnen in i samhället på ett naturligt sätt och får ingen chock när de går ut skolan och ska börja arbeta. Genom att inte avskärma skolan från samhället tror jag att barnens anpassning till samhället underlättas, vilket jag anser att skolan bör sträva efter. Dagens samhälle tillhandahåller kunskap genom att människor söker information via tidskrifter, datorer, sina egna erfarenheter och TV (Jensen, 1997). Vidare kan man använda berättelser (det narrativa) som redskap i undervisningen just för att relatera till barnens personliga liv (Lindahl, 2006). Det är just det som det tematiska lärandet förespråkar att vi ska göra, söka efter kunskap inte förmedla genom gamla ålderdomliga läroböcker. Sen vill jag även tillägga att alla läroböcker inte är ålderdomliga det finns även de böcker som är nyskapande och har många goda idéer och upplägg.

Då det är essentiellt viktigt att lära barnen att söka sig till ny kunskap är det också betydelsefullt att det finns fantasi i lärandet, vilket Vygotsky talade för (Vygotsky, 1999). Bruner talade om upptäckarglädje vid lärande av ny kunskap, som kan uppnås genom att söka sig till ny kunskap (Qvarsell, 1978). Jag tror att det är väldigt betydelsefullt att låta barnen reflektera, upptäcka och fantasera vid lärandesituationerna, eftersom det innebär att lärandet går i deras egen takt. Fantasien tror jag leder till kreativa skapelser inom alla områden från konst till teknik. Upptäckarglädjen leder följaktligen till att barnet uppmuntras till att söka vidare efter nya spännande upptäckter.

Bruners tre aspekter vid lärandeprocessen är information, transformation och evaluering. Dessa tre aspekter handlar just om att återknyta till det tidigare lärda och återknyta till barnens erfarenheter. Men samtidigt måste lärandet blicka framåt åt ny kunskap. Bruners sista aspekt innebär att kontrollera att vi gjort rätt. Dock anser jag att det inte finns något rätt eller fel, alla tänker vi olika. Bruner ansåg att människan har en grundläggande vilja att lära sig och om det skulle vara på det sättet hade säkert denna lärandeprocess fungerat (Qvarsell, 1978). Självklart är det väl drömmen att alla barn vill lära men jag tror inte att verkligheten alltid ser sådan ut. Jag

tror att barn idag har mycket annat att tänka på och är därför ofta stressade. I detta anser jag att pedagogen har en väsentlig roll, eftersom pedagogens inställning påverkar barnet. Därför anser jag att glädje och avslappning är viktiga komponenter i lärandet. Jag menar att inget barn är det andra likt på grund av detta borde även lärandesituationerna se olika ut. Själv är jag av den åsikt att när barnen har byggt upp ett gott självförtroende kommer de att känna en större lust till att vilja lära sig nya saker.

Utifrån ett sociokulturellt perspektiv handlar det om att ge eleverna möjligheter att lära genom att skapa en miljö, som är inspirerande, behaglig och givande (Jensen, 1997). Vygotsky ställde sig frågande till om begreppsutvecklingen kan uppstå och om barn kan träda in i utvecklingszonen i en institutionell miljö som skolan. Han anser att skolan bör sammankoppla skolans vetenskapliga kunskapsbas med barnens vardag och deras erfarenheter (Lindahl 2002). Därför talade Vygotsky om att en aktiv och god miljö var en förutsättning för lärande (Boström & Wallenberg, 1997). Även Vygotsky som skapade den kulturhistoriska teorin på 1920-30-talet där det sociokulturella perspektivet har sin grund i, ansåg att miljön runtomkring barnen påverkade dem (Boström & Wallenberg, 1997). Miljön i klassrummet anser jag ska vara inspirerande, behaglig och givande detta då miljön påverkar barnen i lärandet. Miljön är viktig, eftersom barnen och pedagogerna tillbringar en stor del av sin dag i klassrummet. Barnens blick fästs sällan fram emot tavlan under en hel dag därför är det betydelsefullt att dekorera väggarna med betydande detaljer (Jensen, 1997). Detaljerna ska vara relevanta och inte bara en massa plock som sätts upp för att inget annat finns att sätta upp på väggen. Pedagogerna kan vinna mycket på att skapa ett inspirerande klassrum, eftersom det påverkar elevernas tänkande, kreativitet, självförtroende och förhållandet mellan pedagogen och barnet (Säljö, 2000). Det räcker med att ibland byta tavlor, till exempel årstidstavlor som barnen själva kan tillverka tillsammans. Dagny en av de lärarna som observerades i Claessons (2002) undersökning hade influerats av det sociokulturella perspektivet, vilket bland annat innebar att hennes miljö och atmosfär var socialt lärande. Precis som att alla barn är olika i sitt lärande fungerar lärandet olika i olika miljöer, sett ur ett sociokulturellt perspektiv (Säljö, 2000).

Gardners teori är en av många teorier som arbetar för ett varierat arbets- och undervisningssätt. Möjligtvis har vi pedagoger större chans att lyckas om vi sätter oss in i hur ett sådant arbetssätt bedrivs. Men det kräver ett väldigt stort engagemang och kunskap. En fördel som jag ser med Gardners arbetsmodell är att fokus inte sätts på elevernas svagheter utan arbetar utifrån deras starka sidor. Detta innebär att pedagogerna arbetar med att stärka elevens starka

sidor för att bygga upp elevens självförtroende för att sedan kunna förbättra de svagare intelligenserna. Jag tror att det är viktigt att eleverna får chansen att känna sig duktiga, eftersom det ger dem lusten till att fortsätta lära. Ingen människa växer av att vara mindre bra på något, men när vi känner oss starka kan vi också ta itu med våra svagheter. Det är viktigt att skolan uppmärksammar varje barns starka sidor, vilket i sin tur leder till en ökad självkänsla (Boström & Wallenberg, 1997). En av respondenterna ansåg att det var viktigt att lära barnen att lyssna och lita till sin egen röst, vilket jag tror leder till ett ökat självförtroende och att barnet blir mer tryggt i sig själv.

Dock anser jag att det finns en negativ bild av Gardners arbetsmodell, vilken är att det finns en chans att pedagogerna låser barnen vid en speciell intelligens. Om barnen blir fastlåsta till en intelligens kan det leda till att barnen blir hämmade och inte utvecklas till självständiga och säkra individer. Enligt Lindqvist (2001) kan Gardners teori även innebära vissa andra risker sådana som att "intelligensbegreppet" förstärks. När "intelligensbegreppet" förstärks kan det medföra att ett hierarkiskt ställningstagande bildas, vilket kan leda till mobbning. Mobbningen kan uppstå genom att vissa barn blir betraktade som smartare än andra då barnen kanske delar upp de olika intelligenserna som mer eller mindre betydelsefulla. Dessa konsekvenser tror jag inte riktigt att Gardner hade räknat med. Konsekvenserna kan i olyckliga fall leda till att barnen kan bli hämmade, otrygga och mobbade. Dock är det självklart inte säkert att dessa konsekvenser uppstår men det finns alltid en risk.

Gardner föreslog till en början sju intelligenser som med tiden har utökats, vilket i sig inte är konstigt. Allt utvecklas både samhället och individerna i det. Därför utvecklas också de olika inlärningsstilarna, eftersom nya barn alltid kommer att födas kommer det också att uppkomma nya sätt att lära med ny tidsanda. Idag är de multipla intelligenserna nio till antalet, enligt Gardner: lingvistiska (språkliga) intelligens, logisk-matematisk intelligens, taktil-kinestetisk (kroppslig) intelligens, visuell-spatial (rumslig) intelligens, musikalisk intelligens, interpersonell (social) intelligens, intrapersonell (reflekterande) intelligens, natur intelligens och existentiell intelligens (<http://www.ugglan.educ.goteborg.se/kunskaosformer.htm>).

Barn visar vid mycket tidig ålder anlag för vissa specifika intelligenser när barnen sedan börjar skolan har de ofta utvecklat en eller flera intelligenser mer än någon annan. Därför anser jag att skolan bör erbjuda en mångfasetterad undervisning och en naturlig miljö. Då jag är av den åsikt att barn är olika när de kommer till skolan och de ska så förbli även i skolåren. I många skolor tror jag att det fortfarande bara stimuleras ett fåtal av de intelligenser som Gardner utarbetat.

De fyra respondenterna var överens om att barn lär olika och att undervisningen bör anpassas till alla barns olika lärande. I den traditionella skolan används mest den lingvistiska (språkliga) intelligensen och den logisk-matematiska intelligensen (Boström & Wallenberg, 1997). Genom att använda Gardners multipla intelligenser utesluts förhoppningsvis inte den ena eller den andra intelligensen i lärandesituationen. Tanken med de multipla intelligenserna är att de ska samarbeta med varandra i en varierad undervisning (Jensen, 1997). En av respondenterna ansåg, att ibland blev undervisningen det ultimata för några barn och nästa gång för några andra barn. När detta resonemang finns tror jag, att pedagogen har en inneboende vilja att alla barn ska få chansen till att lära in ny kunskap. Jag tycker att det är viktigt att pedagogen använder sig av variation och glädje i undervisningen. På så vis blir skolan en plats för alla barn att lära. Både Piaget, Vygotsky och Bruner ansåg att skolan borde bygga mer på elevernas erfarenhet och intressen. Jag tror att det kan vara en väg att gå för att få en mer individualiserad och intressant skola för barnen att gå.

Gardner beskrev intelligens med att individerna gör på det sätt som värderas högt i den speciella kultur som individerna normalt lever i (Jensen, 1997). Vi lär oss att anpassa oss till det samhälle som vi lever i. Det optimala tror jag hade varit om pedagogerna försöker skapa ett samspel mellan det logiska och kreativa, till exempel ge barnen i uppgift att skriva en saga med bilder till eller skapa något och sedan berätta om den. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) står det, att det är viktigt att stimulera både de intellektuella, praktiska, sinnliga och etiska aspekterna i lärandesituationerna. För att kunna stimulera dessa aspekter kan det vara bra att använda sig av en varierad undervisningssätt och varierade teorier. Vygotsky, Piaget och Bruner betonar alla tre vikten av konkret handling i förbindelse med problemlösning för utveckling av abstrakt tänkande.

Kunskap lärs in olika, vilket jag tycker att skolor runt om i Sverige bör acceptera. Ett sätt att variera sin undervisning kan vara att exempelvis stimulera den taktil-kinestetisk (kroppslig) intelligensen i lärandet. En av respondenterna lät barnen ofta arbeta med rörelse, massage, skapande verksamhet med mera. Jag anser att pedagogerna bör utnyttja rörelserna och när barnen är vana vid dem kan pedagogen och eleverna. Ett sätt kan vara att hitta på olika alfabetsramsor för de yngre barnen, till exempel A som i apa, apelsin med mera. Vidare är det även av stor vikt att utnyttja de olika sinnen i lärandet, vilket leder till mer variation i lärandesituationen något som en av respondenterna tyckte var betydelsefullt.

6.1 Metoddiskussion

Resultatet överensstämmer relativt väl med använd litteratur. Då både litteraturen och respondenterna talade om ett varierat arbets- och undervisningssätt. Tanken med min undersökning var att jag ville ta reda på hur några pedagoger som arbetar i årskurserna ett, två, fyra och fem tänker om olika teorier kring barns lärande. Jag anser att jag har fått en bra insikt gällande respondenternas tankar om olika teorier om barns lärande. Frågorna som ställdes var uppbyggda så att respondenterna skulle svara utifrån sina egna erfarenheter och upplevelser kring ämnet. Vissa av frågorna var svårare än andra för respondenterna att svara på. Jag bedömer mitt val av metod gällande undersökningen som tillfredsställande och anser att mitt resultat är tillförlitligt men inte allmängiltigt. Nackdelarna som jag kan se med mitt val av metod är att informationen grundas på vad människor säger inte vad de gör. Jag kan även se en nackdel med att spela in samtalet då jag ibland stött på störande ljud, vilket gjort att jag ibland har haft svårt att urskilja vad respondenterna säger vid transkribering.

Enligt Trost (2005) är det viktigt att bygga upp en tillit mellan mig som intervjuar och respondenten. Därför valde jag att berätta lite om mig själv och om arbetet innan jag genomförde intervjun. Jag skickade även iväg mina intervjufrågor några dagar innan intervjun. Detta för att tilliten mellan oss skulle byggas upp. Det finns en negativ aspekt i att skicka iväg frågorna i förväg och det är att respondentens svar blir mindre spontana och mer genomtänkta. Detta då det ges mer tid åt respondenten att söka svar från olika håll, till exempel från kollegor eller från litteratur.

6.2 Slutsatser

Efter genomförd litteratur och intervjustudie har jag kommit fram till, att pedagoger ofta säger sig använda variation i sin undervisning. Detta anser jag innebär att respondenterna har en individanpassad undervisning och ser till barnens olika sätt att lära. I detta överensstämmer litteraturen med den kvalitativa studien. Ett bekymmer med min studie är att jag inte vet hur respondenterna arbetar i praktiken. Litteraturen och undersökningen visar på betydelsen av hur viktigt det är med en inspirerande och trygg miljö i klassrummet. Litteratur och undersökning visar även betydelsen av hur viktigt det är att ha en grundläggande tanke med sin undervisning. Pedagoger skapar sig enligt Claesson (2002) praxisteori, vilket innebär att pedagogen bland annat plockar det som de anser är godbitarna från olika inlärningsteorier. Därefter gör de dem till sin egen inlärningsteori som är genomförbar för dem i praktiken. Vidare fick jag uppfattningen om

att respondenterna vill motivera eleverna till att vilja lära sig. Det är trots allt pedagogens huvuduppgift, att stimulera barnen till att vilja lära sig.

6.3 Förslag till vidare forskning

Det har gjorts omfattande forskning om hur barn lär sig på olika sätt, där observationer och intervjuer är de vanligaste metoderna. Den forskning som jag har koncentrerat mig på belyser mest barn i skolåren. Det skulle därför vara intressant att studera vidare om förskolan är en instans där de anammar det varierade arbetssättet. Vidare hade det varit intressant att studera förskolan under en längre period, där barnens olika inlärningsstilar hade kunnat dokumenteras. Dokumentationen skulle bland annat bestå av barnets olika inlärningsstilar, därefter skickas dokumentationen vidare till skolan. Följaktligen hade det varit intressant att studera om det sker någon förändring från förskolan till skolan hos barnets inlärningsstilar. Detta är något som jag själv kommer att sträva efter att genomföra i min roll som pedagog. Jag anser att barn är olika när de kommer till skolan och de ska så förbli...

7. SAMMANFATTNING

Syftet med uppsatsen är att jag vill ta reda på hur några pedagoger som arbetar i årskurserna ett, två, fyra och fem tänker om olika teorier kring barns lärande. Med detta i bakgrunden genomförde jag mina studier med hjälp av den kvalitativa metoden. Respondenterna som jag intervjuade talade om variation i undervisningen, eftersom de uttryckte att alla elever skulle få chansen att lära. Jag har valt att presentera Gardners teori om multipla intelligenser som en artefakt i en skola för alla. Detta då jag anser att Gardners teori i mångt och mycket illustrerar ett varierat arbets- och undervisningssätt. I Gardners teori ingår nio intelligenserna: lingvistiska (språkliga) intelligens, logisk-matematisk intelligens, taktil-kinestetisk (kroppslig) intelligens, visuell-spatial (rumslig) intelligens, musikalisk intelligens, interpersonell (social) intelligens, intrapersonell (reflekterande) intelligens, natur intelligens och existentiell intelligens. Genom att använda sig av variation i undervisningen ökar chanserna att fler elever lär sig ny kunskap, enligt Gardner. Min problemprecisering är: *pedagogers tankar om olika teorier kring barns lärande?* Enligt respondenterna arbetade de med ett varierat arbets- och undervisningssätt men de var inte var förtroliga med Gardners teori. Vidare undersökte jag hur respondenterna tänker om sin undervisning. Respondenterna ansåg att olika inlärningsstilar har betydelse för undervisningen. Både den teoretiska och den empiriska delen talar för att pedagogerna själva sätter ihop teorier som passar i deras praktik, så kallade praxisteorier. Respondenterna hade en vilja att se till varje individ och anpassa undervisningen till barnens olika sätt att lära. Enkätstudie, intervjuer och observationer har gjorts av Claesson (2002) kring lärares tankar kring elevinriktad undervisning.

Tidigare forskare som koncentrerat sig på hur lärandet går till är Jean Piaget, Lev Vygotsky och Jerome Bruner. Gardner har i sin tur blivit influerad av dem i utvecklingen av sin teori om multipla intelligenser.

REFERENSER

- Arfwedson, Gerd (1992). *Hur och när lär sig elever?* Stockholm: HLS förlag. ISBN 91-7656-282-4.
- Armstrong, Thomas (1998). *Barns olika intelligenser*. Jönköping: Brain Books AB. ISBN 91-88410-71-4.
- Boström, Lena och Wallenberg, Hans (1997). *Inläring på elevernas villkor – inlärningsstilar i klassrummet*. Jönköping: Brain Books AB. ISBN 91-88410-61-7.
- Bruner, Jerome (1996). *Kulturens väv*. Göteborg: Daidalos AB. ISBN 91 7173 171 7.
- Campbell, Bruce (1994). *Multipla intelligenser – en metodhandbok*. Jönköping: Brain Books AB. ISBN 91-88410-67-6.
- Carlgren, Ingrid och Ference Marton (2001). *Lärare av i morgon*. Stockholm: Lärarförbundets förlag. ISBN 91-85096-776.
- Claesson, Silwa (2002). *Spår av teorier i praktiken – några skolexempel*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-02216-6.
- Gardner, Howard (1994). *De sju intelligenserna*. 2 utg. Jönköping: Brain Books AB. ISBN 91-88410-64-1.
- Gardner, Howard (1998). *Så tänker barn - och så borde skolan undervisa*. 2 utg. Jönköping: Brain Books AB. ISBN 91-89250-04-4.
- Gardner, Howard (2000). *Den bildade människan*. Jönköping: Brain Books AB. ISBN 91-89250-36-2.
- Jensen, Eric (1997). *Aktiv metodik*. Jönköping: Brain Books AB. ISBN 91-88410-56-0.
- Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-00185-1.
- Lindahl, Ingrid (2006). Anteckningar från föreläsning.
- Lindahl, Ingrid (2002). *Att lära i mötet mellan estetik och rationalitet – pedagogers vägledning och barns problemlösning genom bild och form*. Malmö: Lärarutbildning. ISBN 91-88810-26-7.
- Lindqvist, Gunilla (2001). *En vidgad intelligens*. Artikel i pedagogiska magasinet 3/01.
- Marton, Ference och Booth, Shirley (2000). *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-01027-3.

Piaget, Jean (1972). *Framtidens skola – att förstå är att upptäcka*. Stockholm: Forum AB. ISBN 91-37-06356-1

Qvarsell, Birgitta (1978). *Utvecklingspsykologi och pedagogik*. Lund: Liber Läromedel. ISBN 91-40-04509-9.

Schmidt, Svend och Aabrandt Susanne (2002). *Smarta sätt*. Fredrikshavn:Brain Books AB. ISBN 91-89250-70-2.

Shaffer, David R. (2000). *Social & Personality Development*. USA: Wadsworth/Thomson Learning.

Sträng, Monica H. och Persson, Siv (2003). *Små barns stigar i omvärlden*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-02121-6.

Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken - ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Bokförlaget Prisma. ISBN 91-518-3728-5.

Trost, Jan (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-03802-X.

Vygotsky Lev (1999), i Lindqvist, Gunilla *Vygotskij och skolan* (red). Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-00794-9.

Williams, Pia, Sheridan Sonja och Ingrid Pramling Samuelsson (2001). *Barns samlärande – en forskningsöversikt*. Stockholm: Liber AB. ISBN 91-89314-12-3.

STYRDOKUMENT

Lpo94- Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskolan och fritidshemmet. Utbildningsdepartementet (2001). Stockholm: Fritzes förlag. ISBN 91-38-31413-4.

INTERNET

Hansson, Carin G. (1997-2006), *Kunskapsformer*. Hämtat 1 mars 2006 klockan 14.45. Webbplatsen uppdaterad 2006-02-28.

<<http://www.ugglan.educ.goteborg.se/kunskapsformer.htm>>

BILAGA A

Samtal med pedagogerna

Jag har samtalat med fyra pedagoger om deras tankar om barns lärande. Jag samtalade med dem om hur de anser att de påverkar sina elever i undervisningen och om de använde sig av någon inlärningssteori i sin undervisning. Vidare frågade jag om de kände till Howard Gardner och hans teori om multipla intelligenser. I så fall hur använde de sig konkret av denna kunskap. Dessutom samtalade vi om de känner huruvida det finns skillnader mellan elevers inlärningsstilar och hur dessa i så fall ser ut. Slutligen diskuterade vi olika inlärningsstilar i förhållande till olika undervisningssituationer.

